

AİLENİN EĞİTİM VE KORUNMASINDA VAKIFLARIN ROLÜ: BİR MODEL ÖNERİSİ

Prof. Dr. Suna BAYKAN
Uz. Şadan TOKYÜREK
Uz. Nedime ŞANLI

A ile toplumun temelidir. "Ailenin Türk Toplumunun Temeli" olduğu hükmü Anayasamızın 41. maddesinde de yer almaktadır. Ailenin toplumların temelini teşkil etmesi, yüklediği ve yerine getirmek zorunda olduğu şu fonksiyonlardan ileri gelmektedir:

. **Ekonomik Fonksiyonu:** Ailede yaşayan bireylerin ihtiyaçlarının karşılanması, üretim ve tüketimin ayarlanması.

. **Koruyuculuk Fonksiyonu:** Aile bireylerini dıştan gelecek her türlü maddi ve manevi zararlara karşı koruması.

. **Psikolojik Fonksiyonu:** Aile bireyleri arasında duygusal bağların oluşturulması, sevgi, saygı, güven ortamının sağlanması, milli görüş, değer, gelenek ve göreneklerin paylaşılması, devamının sağlanması.

. **Eğitim Fonksiyonu:** Aile bireylerinin eğitimi, kişiliklerinin geliştirilmesi, kültürel değerlerin ve toplum kurallarının kuşaktan kuşağa aktarılmasının sağlanması.

. **Statü Sağlama Fonksiyonu:** Toplum içinde aile bireylerinin yerini almada ailenin görev alması, bireyleri motive etmesi.

. **Boş Zamanları Değerlendirme Fonksiyonu:** Üyelerine boş zamanlarını değerlendirmesi için gerekli eğitimi vererek evde uygun ortam hazırlaması.

. **Biyolojik Fonksiyonu:** Ailede üreme ve cinsel ilişkilerin düzenlenmesi, çoğalmanın temini.

Bütün aileler için ortak olan bu fonksiyonların işleyişi, aileden aileye, bölgeden bölgeye, toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Bu farklılığın ortaya çıkışında; aile ve toplum yapısındaki sosyal, ekonomik ve kültürel değişimler, bilimsel ve teknolojik gelişmeler etkili olmaktadır (Seçkin 1993, Aile Yılı 1994).

Türk toplumunda aile yapısına ilişkin araştırmalar incelendiğinde; Geleneksel, Ataerkil Geniş Aile tipinin giderek Çekirdek Aile tipine dönüştüğü, kırsal kesimden kente göç nedeniyle büyük kentlerde kentsel Aile tipinin yanısıra, Gecekondu Aile tipinin de yaygınlaştığı görülmektedir (D.P.T. 1992).

Bu değişim zamanımızda çok hızlı bir biçimde gerçekleştiğinden ailede bazı sorunların ortaya çıktığı ve ivedi çözüm beklediği, toplum tarafından bilinen bir gerçektir. Üniversiteler tarafından 1990-1993 yılları arasında Ev ve Aileye yönelik yaptırılan bazı araştırmalar incelendiğinde, ortaya çıkan sorunları üç grupta toplamak mümkündür.

I. Kırsal Kesimden Kente Gelen, Kasaba veya Küçük Kentlerden Büyük Kentlere Göç Eden Ailelerin Yerleştikleri Çevreye Uyumlarında Karşılaşılan Sorunlar:

. Daha iyi bir gelecek, daha iyi iş imkanı bulmak ve çocuk okutmak için kente göç ettikleri, ancak hayal ettikleri yaşama ulaşamadıkları; çocuklarını istedikleri okulda ukutamadıkları, kadın eğitim düzeyinin yükseltilemediği, okul aile bütünleşmesinin sağlanamadığı, okuma alışkanlığının zayıfladığı,

. İş bulmada zorlandıkları, daha çok hizmet sektöründe çalıştıkları (ev temizlik işleri, tamircilik, vb.), aile reislerinin kırsal kesimde yaşayanlara oranla daha fazla içki, kumar, sigara alışkanlığına sahip olduğu, TV izleme oranının çok yükseldiği,

. Toplumsal ilişkilerinin ve sosyal kontrolün zayıfladığı, kent örgütlerine katılımın düzeyinin düşük olduğu, dedikodu, kavga gibi davranışları daha fazla gösterdikleri, köydeki akrabaları ile ilişkinin zayıfladığı, kentte yaşayan akrabalar ile de daha çok ekonomik yardımlaşmaya dayalı ilgi kurdukları, bunun da kentleşmeye uyumu yavaşlattığı,

. Ailenin teknolojik araçlara daha kolaylıkla sahip olması sosyal yaşamın uyumundan daha hızlı gerçekleşmesi, üretimden ziyade tüketici bir toplum olarak kent yaşamına katılmaları,

. Kentte yaşarken dahi eşlerini akrabalarından, kendi hemşehrileri arasından seçerek evlendikleri, çoğunlukla kendi yaptıkları evlerde veya akraba, hemşehri yanında kiracı olarak alt yapıdan ve sosyal hizmetlerden yoksun elverişsiz konutlarda oturmaları, bunlardan kaynaklanan sağlık ve çevre sorunlarının meydana geldiği bildirilmiştir (Konuk 1991, Aktaş 1992, Aydoğan 1992, Özensel 1992).

II. Geleneksel Geniş Aileden Çekirdek Aileye Geçiş Sürecinde Yaşanan Sorunlar:

Toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel zorlaması sonucu biçimlenen bu değişim sürecinde ise aileler:

. Yapı olarak çekirdek aileye benzedikleri, aile bireyleri arasındaki ilişkilerdeki ilke, değer ve normların gelenek ve göreneklere bağlılıkta ataerkil aileye benzerliğini sürdürmek istedikleri, akraba, komşuluk ilişkilerinde zayıflama ve dayanışmanın yok olduğu,

. Çekirdek ailede çalışan kadın sayısının artması ile çalışan kadın, çocuk bakımı bireylerin ailedeki sorumluluklarını yerine getirmede de zorluklar olduğu, para ve zaman kullanımında sorunları yarattığı,

. Emekliliğe, yaşlılığa hazır olma ve uyum sağlama, boş zamanları değerlendirmedeki zorluklar, kültür değerlerinden kopma ve kendi kültürüne yabancılaşma sonucu kültürel bozulmaların ortaya çıkması bulunmaktadır (Aydoğan 1990, Baloğlu 1990, Güven 1991, Kahya 1992, Erol 1992).

III. Toplumun Ekonomik Yapısındaki Değişme ve Gelişmelerin Aile Üzerindeki Etkileri ve Ailenin Ekonomik Faaliyetlere Katılımında Yeni Teknolojiyi Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar:

. Köyden, küçük şehirden büyük kentlere göç eden ailelerin üretim birimi olmaktan çıkıp tüketim birimi haline dönüştüğü, gösterişli mallar için tüketim eğiliminin arttığı, paranın yetmemesinden dolayı taksitli alışverişler nedeni ile zaman zaman ailelerin sıkıntıya düştüğünü,

. Beslenme alışkanlıklarında büyük değişiklikler olup temel besin gruplarındaki yiyecek çeşitlerini değiştirip işlenmiş yiyecek alımının arttığı, bazı geleneksel yiyeceklerden ve yemeklerden beslenme bilimine uygun olduğu halde vazgeçmeleri, özellikle çocuk beslenmesindeki yanlış uygulamaları,

. Ailelerin giyim ve dayanıklı tüketim mallarında istediği kaliteyi bulamaması, fiyatlardaki değişikliklerin yarattığı zorluklar, çıktığı zaman doğru bilgiyi almak için nasıl bir girişimde bulunmaları gerektiğini bilmemeleri,

. Kullandıkları zaman eşya, para vb. değerlerde tasarruflarında nerede nasıl yapılacağını bilemedikleri için yanlış girişimlerde bulunup, hem kendilerini hem de milli ekonomiyi zarara uğrattıkları rapor edilmiştir (Abdülhayaoğlu 1991, Polat 1991, Doğan 1990, Mahnamanlıoğlu 1992, Bilgili 1993).

Demek oluyor ki bu ve buna benzer pek çok sorun, Türk aile yapısını farklı eğitim ve gelir düzeyinde yer yer bozarak uyumsuz sorunlu aile sayısının artmasına neden oluyor. Devletin bu sorunlara çözüm getirmeye çalıştığı bilinmektedir. Her hükümet programında aileye yönelik yapılması istenen bir çok faaliyet vardır. Bunların bir kısmı da yapılmaktadır. Ancak, ilk kurulduğu andan itibaren karşılık beklemezsizin insana yardım etmeyi amaç edinen 1935 yılında 2762 sayılı Kanun ile kurulan milli birlik ve bütünleşmeyi hedef alan vakıflarımıza günümüzde ailenin eğitim ve korunmasında büyük bir sorumluluk getirmektedir. Kuruluş şekline göre Mazbut, Mülhak, Cemaat ve Esnaf Vakıfları ile 903 sayılı Kanuna göre kurulan Yeni Vakıflar ve 1986'da 3294 sayılı Yasa ile kurulan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının aileye sunacağı çok değişik hizmet alanlarını bilen Vakıflar Genel Müdürlüğü'dür.

Türk ailesinin eğitim ve korunmasına yönelik bu vakıfların yapabilecekleri faaliyetleri bulup çıkartmak, planlamak, işbirliği ve koordinasyonun sağlanmasına önderlik etmesi de yine Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden beklenmektedir.

Vakıflar-Aileler Elele başlığı altında önermek istediğimiz modelde:

AMAÇ: Aileleri karşılaştıkları sorunları tespit ederek onları çözümleme üzere eğitmek, izlemek, rehberlik etmek ve sonuçları değerlendirmektir.

Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün Rolü:

. Türkiye genelinde organizatör olması ve illere görevini devretmesi,

- . Mevcut Vakıfları bu alanda hizmet vermeye teşvik etmesi,
- . Yeni kurulması istenen vakıflardan aileyi eğitimi koruyucu yönde çalışma yapmalarını istemesi, onları teşvik edip bunu vakıf senedine geçirmesi,
- . Sorunları, ihtiyaçları tespit ettirmesi,
- . Eğitim yerini, personelini, materyalini bulup eğitime başlatması,
- . Sonuçları izlemesi, rehberlik yapıp değerlendirmesidir.

Vakıf Gönüllüleri: belli bir yörede, mahalle veya semtte, aileye yönelik sorunları bulup Vakıflara iletecek onlardan gelen yanıtı ailelere ve bölgesine duyurmak üzere orada yaşayanlar arasından seçilen bir hizmeti toplumda yürütecek kişiler.

Bu eğitim iki yönlü yapılabilir:

1. Kurum Merkezli Aile Eğitimi
2. Ev Merkezli Aile Eğitimi

Kurum Merkezli Aile Eğitiminde, aileler belli kurumlara davet edilerek orada grup ya da bireysel yolla eğitilebilirler. Bu alanda Vakıfların işbirliği yapabileceği;

- Örgün ve Yaygın Eğitim Kurumları,
- Anaçocuk Sağlığı Merkezleri, Sağlık Ocakları,
- Rehberlik araştırma, aile danışma merkezleri,
- Yerel Yönetim Kurumları,
- Meslek Odaları,

Gönüllü kuruluşların etkinlik ve programlarında aileye yönelik verilebilecek hizmetleri organize ederek onların aileleri eğitmesini sağlamak.

Ev Merkezli Aile Eğitiminde, kurum eğitimine gelemeyen ailelere tek tek giderek ya da aynı yerde bulunan birkaç aileyi birlikte eğitmek üzere "Gezici Vakıf Eğitimcileri" adlı bir ekibi kurmak ve hizmeti bu uzman ekip ile yürütmek.

Verilen hizmetin izlenmesi ve değerlendirilmesinde de Vakıf gönüllülerinden faydalanmak mümkündür (Baykan 1994).

Sonuç olarak Vakıflarımızın ailenin korunmasında ve eğitiminde yapacağı bu tür bir çalışma aile bütünlüğünü korumada çok olumlu sonuçlar vereceğini ümit etmekteyiz. Böylece Vakıflarımız da kuruluş amaçlarına uygun olarak topluma, aileye, insana yönelik hizmetlerini 2000'li yıllara yaklaşırken de halen devam ettirdiklerini göstereceklerdir.

KAYNAKLAR

Abdulhayoğlu, Büte, "Antakya'da Yaşayan Ailelerin Dayanıklı Tüketim Mallarını Satın Alma ve Kullanımlarına İlişkin Davranışlarının İncelenmesi", Bilim Uzmanlığı Tezi, H. Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 1991.

Aktaş, Gürsel, "Şehirleşmenin Türk Aile Yapısı Üzerine Etkileri", Bilim Uzmanlığı Tezi, İ. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.

Aydoğan, Feramuz, "Ailenin Fonksiyonları ve Bu Fonksiyonlardaki Değişmeler", Doktora Tezi, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.

Aydoğan, Feramuz, "Kırsal Kesimden Kente Gelen Ailelerin Kentleşme Süreçleri ve Sorunları", Bilim Uzmanlığı Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.

Baloğlu, Filiz, "Bugünkü Türk Ailesi ve Başlıca Sosyal Sorunları Üzerine Bir İnceleme", Bilim Uzmanlığı Tezi, İ. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.

Baykan, Suna, Esra Ömeroğlu, Fulya Z. Temel, Ev Merkezli Aile Eğitimi Programı ve Uygulamaları, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, II. Aile Kurultayı Bildirisi, 16-18 Kasım 1994, Ankara.

Bilgili, Ahmet, "Avrupa Topluluğu ile Bütünleşme Sürecinde Türk Aile Yapısı", Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993.

Doğan, M. Cihangir, "Türkiye'de Gecekondu Meselesi ve Ümraniye-Mustafa Kemal Paşa Gecekondu Bölgesinde Bir Saha Araştırması", Doktora Tezi, İ. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.

D. P. T. Sosyal Planlama Genel Müdürlüğü, **Türk Aile Yapısı**, Nisan 1992.

Erol, Metin, "Geniş Aileden Çekirdek Aileye Geçiş Sürecinde Aile İçi İlişkilerde Meydana Gelen Nitelik Değişmelerinin, Aile Üyeleri Üzerindeki Etkileri", Doktora Tezi, H. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.

Güven, Seval, "Aile Yaşam Dönemleri ve Özelliklerinin Ev İdaresi İlkeleri Yönünden İncelenmesi", Doktora Tezi, H. Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 1991.

Kahya, Alev, "Sosyal Değerlerdeki Değişme Süreci İçinde Aile İçi Sosyal Sapmalar ve Değişme Yönünün Tesbiti", Bilim Uzmanlığı Tezi, H. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.

Konuk, Gülten, "Tüketici Ünite Olarak Ailenin Mal ve Hizmetleri Satınalma Davranışları ve Bunlara İlişkin Sorunları", Doktora Tezi, H. Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 1991.

Mahramanlıoğlu, Mustafa, "Kentleşme Sürecinde Aile İçi Rollerin Değişimi", Bilim Uzmanlığı Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991.

Özensel, Ertan, "Kentleşemeyen Ailelerin Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Kökenine Dair Sosyolojik Bir İnceleme", Bilim Uzmanlığı Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.

Pulat, Gülçin, "Dar Gelirli Kentlilerin Konut Sorunu ve Soruna Sosyal İçerikli Mekansal Çözüm Arayışları", Doktora Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, 1991.

Seçkin, N., Kayhan, Ü., **Aile Yapısı**, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, No: 337, Eskişehir, 1993.

T. C. Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı 1994 Uluslararası Aile Yılığı Özel İhtisas Komisyon Raporları.

TARTIŞMA

Oturum Başkanı- Efendim, bu güzel konuşmadan dolayı Suna Hanım'a çok teşekkür ediyorum. Ailenin yeri, fonksiyonu ve sorunları üzerinde durdu, çözümler önerdi, model önerdi.

Diyaloga gelince, ben zaten -hemen hemen 15-20 oldu galiba- 20 yıldan beri vakıflarla iç içeyim. Çeşitli çalışmalarım var dergilerde. Zaten ben vakıfçıyım. Dolayısıyla, fakültemden gelen öğretim üyelerini de ben teşvik ettim, sağolsunlar ilgilendiler. Bundan sonra diyalogumuz olacak inşallah.

Şaban ERKİLET- Sayın dinleyiciler, tabii konuşmacının tebliği, gerçekten, eğitim psikolojisi ve düzeyi içerisinde, daha etkili neler yapmamız gerektiğini ayrıntılı şekilde belirttiğinden dolayı, ben kendisine gerçekten teşekkür ediyorum.

Şu soru soruldu: Model ne olmalı? Bu soruyu, ben hiçbir zaman düşünmedim; zaten düşünme yetkisi içinde de değilim. Onu ben, Sayın hocalarımızın engin bilgilerine bıraktım. Ancak, taslak içerisinde neler yapılabilir düşüncesini ortaya attım. Bu bakımdan, iki tebliği yan yana getirdiğinizde bir bütünlük oluşturuyor. İnşallah, ileriki dönemlerde, bu çalışmalar bir bütünlük içerisinde devam eder ve daha güzel sonuçlar çıkarabiliriz.

Kaan BİRHEKİMOĞLU- Benim, özellikle Sayın Hocamın anlatmış olduğu birkaç konuda bazı müteReddit olduğum konular var. Bunlardan bir tanesi, vakıflar bünyesinde tedarik olunacak kaynak konusunda, hiçbir açıklama yapılmadı. Hocama derken, bunu genel olarak sormak istiyorum. Yani, vakıf bünyesinde yer alan bu kurumun, devletten ve siyasî partilerden veya herhangi bir kurumdan alacağı destek var mıdır? Bu sağlanabilecek destek, kamuoyu platformunda yeterli destek görürse, acaba bu tesisi sağlayabilirler mi? Bu nasıl olacak? Bu soruların cevabını rica ediyorum.

Birsen GÖKÇE- Sayın Başkan'ın bildirisini dinledim. Hakikaten çok işe vuruK bir model önerisi, her zaman düşündüğümüz bir model önerisi; ancak, bir önceki arkadaşımızın vurguladığı konu beni de düşündürdü. Kaynak önemli bir sorun. Vakıfların, bu konuda sorunsuz olacağını ne kadar düşünssek dahi, ailelerin Türkiye'de aşağı yukarı 12 milyon aile, gecekondu bölgelerinde de aşağı yukarı 4 milyona yakın aile oturduğunu düşündüğümüz zaman, götürülecek hizmetlerin ciddi bir mali portre gündeme getireceğini düşünüyorum.

Önerilen modelde ayrıca, sorunların saptanması, eğitimin yapılması, izleme, denetim, daha sonra eskileri canlandırmak, yenilere rehberlik etmek, bunlar için ciddi ciddi araştırmalara ihtiyaç var. Yani, eskilerin saptanması yararlı. Hakikaten, bir dönem ben de vakıflarla ilgili birtakım çalışmalar yapmışım; çok eskiye döndüğünüz zaman -ki, çok yararlı bilgiler de bulmak mümkün- bunların, belli konularda, ciddi bir biçimde saptanması, araştırılması gerekiyor. Onun için, bu ciddi bir mali gereksinimi ortaya koyuyor diye düşünüyorum.

Efendim, benim esas sormak istediğim konu şu: Aslında oldukça güncel bir konu. Aileler için bir eğitim modeli. Özellikle geçiş dönemi sürecini yaşayan gecekonduda, yani kırsal kökenli ve kente uyum yapamamış, arkaya bakan, yenileri özleyen, düşleyen bir aile için gerekli birçok hizmet var. Bu hizmetlerin götürülmesinde iki model önerildi. Birisi, kurum merkezli, diğeri ise aile merkezli olmak üzere. Ancak, içerik üzerinde, yani bu eğitim modeli neleri kapsayacak; doğrudan doğruya bölgesel gereksinimleri mi evvela saptayacak? O zaman bu iş hakikaten ciddi bir konu. Yani, sadece gönüllü hizmeti dahi bu konuda organize etmek, zannediyorum ciddi bir rehberlik isteyecek diye düşünüyorum.

Bu konuda, Sayın Başkan'ın düşüncelerini dinlemek isterdim.

Prof. Dr. Suna BAYKAN- Efendim, Ben bunu, model diye koydum ve burada şunu düşündük: Böyle bir şey yapılırken, buna soyunurken, epey terleyeceğiz ve epey şeyler arayacağız. Onun için, eğer bu konu sıcak bir kabul görürse, Vakıflar Genel Müdürlüğü bu işi çok iyi biliyor, hangi vakıf ne kadar eğitime yatırım yapıyor, ne kadar diğer konulara yatırım yapıyor. Bu işe gönüllü olabilen bazı vakıfların yöneticilerini ve bu işi yapabilen Sayın Gökçe gibi... Onu bilmiyorum biliyor musunuz, ben Hacettepe'de müşterek çalıştığımız zaman, gecekonduda geçliği üzerinde çok güzel bir çalışması vardır. Bu dalda, gönül veren kişilerin toplanarak, meydana getireceği bir danışma kuruluyla bu işin başlaması, planının, programının, maddi kaynaklarının bu şekilde hazırlanması gerekir.

Burada amaç, bu fikri ortaya atmak, buna ihtiyacımız olduğunu vurgulamak ve Vakıfların da, bu işi yapacağına, biz bu tebliği hazırlayan aradaşlar olarak, canı gönülden inandığımızı söylemek istiyorduk. Tabii, bu bir organizasyon ister. Burada, artık onun teferruatını söylemeyeceğim. Ama, bu dalda çalışan, bu işe gönül veren kişilerden kurulabilecek bir komisyonla bunun yürüyeceğine inanıyorum.

Eskileri canlandırmadaki amacım şuydu: *"Bu 903 sayılı Yasayla kurulan vakıflardan evvel, Osmanlılardan falan gelen ve hâlâ aktif olan eski vakıflar, acaba böyle bir aile eğitimine sıcak bakar mı? Vakıflar Genel Müdürlüğü, onları bu konuda ikna edebilir mi?"* düşüncesindeydim. Yoksa, tarihteki şeylere bakmak, bazen çok daha yararlı olur, belki rehberlik edebilir; ama, daha evvel kurulan birçok vakıflar var; esnaf sanatkar vakıfları var, mülhak vakıflar var, bunlar acaba böyle bir şeye olumlu bakar mı? Eğer olumlu bakarlarsa, zannediyorum kaynağı da onlar aktaracaklar.

Üniversiteler mutlaka burada görev almalı. Sayın Kuran Hoca bugün yok. Dün, Sayın Ercüment Kuran, anlatılan tebliğlerde, üniversitelere görev düşüyor, araştırmalar yapılmalı demişti. Ben de burada diyorum ki, biz göreve talibiz. Hacettepe, Gazi, Ankara, bütün Türkiye üniversiteleri, sayıları 58-60 ne olursa olsun, yeter ki bizi siz çağırın, bu görev var, gel burada bu işin ne kadarını yapacaksınız deyin. Herkes, bunu bir yerden, kendi grubuyla tutar. Bu, çok güzel bir duygu.

Üniversiteler, Türkiye'nin her yerine dağılmış. Ankara için dört üniversite birleşir, Denizli'de bunu belki bir tek üniversite yapar. Akdeniz yöresindeki bu çalışmayı, oradaki iki üniversite yapabilir. Bunlar, herhalde biraz daha ileride organize edilebilir.

Genç arkadaşımıza çok teşekkür ediyorum. Kaynak, sizin gibi gençlerin, kamuoyu oluşturması ve vakıfları biraz da faaliyete geçirmesiyle olacak. Ben bunda Hükümetten bir şey bekleyemiyorum.

Sabahleyin, Sayın Erkilet ve sonra da Sayın Ataman, vakıfları eğitime yönlendirirken, bazı şeylerde vergi muafiyeti konusunu söylemişti; yani, bu teşvik edici bir unsurdu. Vakıflar, belki buna soyunurken, kaynak yaratırken, vergi muafiyeti kapsamına girmeleri de, Genel Müdürlüğümüz tarafından sağlanırsa, onlar da herhalde buna biraz daha sıcak bakarlar.

Sayın Erkilet'e teşekkür ediyorum. İnşallah tebliğler peş peşe çıkar. Ben ona şöyle takıldım: Siz, benim bütün tebliğimi anlattınız efendim, bana öğleden sonra söyleyecek hiçbir şey kalmadı. İnşallah benimki onun arkasına gelir de, bir bütün içinde topluma faydalı olur.

Şaban ERKİLET- Bu konuda, arkadaşımızın sorusunu ben genel hatlarıyla cevaplandırmaya çalışacağım.

Sayın Suna Başkan Hanımefendi bunun ana hatlarını çizdi. Yalnız, kaynak konusunda, sabahki oturumda da bunu ifade ettim. Benim, 5 adet vergi muafiyeti tanınmış vakfın bilançoları üzerinde yaptığım araştırma var. Bu tabloyu incelediğimizde şu çıkıyor: Bakın, 555 milyarlık bir gelir var. 555 milyar, gerçekten 5 büyük vakıf içerisinde, şu sonucu gösteriyor: Türkiye'de, ülkemizde, vatandaş -bunu parantez içerisinde söylüyorum- vergi bilinci henüz gelişmediği için, gelişme aşamasında olduğu için, devleti destekleme noktasında çok zayıf, ama geliyor. İşte, vatandaşa şu öneriyi yapıyorum, bütün gençlerimizden arkadaşlarımızdan şunu rica ediyorum: Bir vergi şuurunun aşılması konusunda devlete destek.

İkincisi, bu oluncaya kadar hayırsever vatandaşlarımızın gayreti. Bakın, 5 tane vakfın bünyesinde, bir yılda 555 milyarlık bir fon oluşuyor. 150 vakfı inceleyebilseydim, belki trilyonlar çıkacaktı karşıma. İşte diyorum ki, eğitim konusunda, bunların belli bölümünü, teşvikler getirmek suretiyle, belli kanala itmemiz mümkün olacaktır.

Demin konuşmaları dinlerken bazı şeyler tespit ettim. Şöyle bir düşüncem var: A, B, C, D vakıfları, eğitim, sosyal yardım, tedavi gibi çeşitli amaçları üstlenmiş olabilirler. Ama, yasal düzenlemelerle bunlar bir eğitim kurumu kursunlar müşterek kursunlar; yani, müşterek bir kurum kursunlar. Ama, devlet de, bu kurumu vergisiyle, fonlarıyla, öğretmeniyle, üniversitesiyle desteklesin. İşte, karşımızda, zihinsel özürllüleri tedavi kurumu, sakat çocuklarımızı veya doğuştan özürllü çocuklarımızı tedavi eden kurum. İşte, aile eğitim kurumu. Bunlar çıkıyor karşımıza. Ama, esas, devletin bunu düzenleme gücünü göstermesi gerekir. Yoksa, üniversite-lerimiz hazır, biz profesyonel araştırmacılar hazırız, gönül vermiş vakıfçılarımız hazırız, her zaman katkıda bulunabiliriz. Yalnız, yasal düzenlemeyi ortaya çıkarmak gerekir. Yoksa, 555 milyarlık büyük fonu, belli kaynaklara götürmemiz mümkün.

Onun için, Sayın soru sahibi arkadaşımıza teşekkür ediyorum. Demekler, vakıflar, hayırsever kurumlar, siyasî partiler, sair teşkilatlar bu kurumları desteklediği sürece, fon oluşur. Ama, devletin, bugün için -yine altını çizerek söylüyorum- bu kurumlara istenen şekilde mali destek yapma imkânı çok zayıf.

Oturum Başkanı- Sayın Suna Baykan Hocamıza son defa teşekkür ediyorum. Gerçekten, konusunda, aile konusunda, Türkiye'de sayılı araştırmacılardan.